GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

e unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare.

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 58. *Sâmbătă în 28 Aprile (10 Maiŭ)* **1884.**

Braşovŭ în 27 Aprile (9 Maiu).

Inainte cu câteva ḍile amŭ semnalatŭ nisce articulĭ apăruţĭ în organulŭ partidei naţionale a Saşilorŭ din Transilvania „Siebenbürgische-deutsches Tageblatt,“ carĭ ni s'au părutŭ importante, pentru-că indică direcţiunea politicei săsescĭ.

„Trebue sĕ ne apĕrămŭ!“ acésta ḍice „Tageblatt“ este devisa politicei Saşilorŭ ardelenĭ pentru viitorulŭ celŭ mai apropiatŭ.

Este clarŭ şi neîndoiosŭ, că unŭ poporŭ, care e atacatŭ în drepturile sale, în esistenţa sa — trebue sĕ se apere. Dér cum sĕ se apere? Ce tactică sĕ observe ca apĕrarea lui sĕ aibă succesŭ?

Hic Rhodus...... Saşii ardelenĭ au din vechime renumele de prudenţĭ şi circumspecţĭ. Nu voimŭ sĕ cercetămŭ acum până încâtŭ este justificatŭ acestŭ renume prin politica ce au urmat'o ei în trecutŭ. Trecutulŭ aparţine istoriei şi istoria va judeca asupra lui. Astă-ḍĭ însĕ Saşii stau faţă cu dura necesitate a presentului, care se cuprinde în cuvintele „Trebue sĕ ne apărămŭ.“ Şi în vechime au fostŭ ei de multe-orĭ constrînşĭ de a se apĕrá, dér atuncĭ avéu cetăţuiele lorŭ tarĭ, unde se adăpostéu şi arme de ajunsŭ în arsenalele lorŭ. Era uşorŭ pentru Saşĭ a se apĕrá de după zidurile cetăţilorŭ lorŭ, dér aḍĭ aceste ziduri sunt dĕrîmate şi grea este năvala ce-o dă asupră-le duşmanulŭ esistenţii lorŭ naţionale.

Sunt timpurĭ şi situaţiunĭ cândŭ unŭ poporŭ care se numĕră între „beati possidentes“ face bine sĕ fie prudentŭ şi circumspectŭ, pentru ca sĕ-şĭ conserve bunurile, ce le stăpânesce. Sunt înse casurĭ destule în istoriă, cândŭ drepturile şi libertatea unui poporŭ au fostŭ ameninţate şi cândŭ nu i-ar fi ajutatŭ nicĭ unŭ felŭ de prudenţă, décă i-ar fi lipsitŭ energia şi resoluţiunea propriei apĕrărĭ.

Organulŭ Saşilorŭ se vede că scie sĕ apreţieze destulŭ de bine deosebirea între tactica de odinióră şi aceea ce i se impune aḍĭ naţiunei săsescĭ, căcĭ se încércă a combate părerea acelora dintre Saşĭ, carĭ susţinŭ, că a face opoziţiune guvernului însémnă a părăsi tradiţiunile istorice ale Saşilorŭ, carĭ au mersŭ totdéuna cu guvernulŭ. „Da,“ ḍice fóia Sibiiană, „au mersŭ cu guvernulŭ cândŭ acesta a respectatŭ legea, dér au mersŭ în contra lui, cândŭ a violat'o“ şi adauge: „Bine sĕ ne însemnămŭ, că astăḍĭ nu ne mai remâne alta, decâtŭ sĕ ne apĕrămŭ făcêndŭ oposiţiune guvernului, care voiesce acum sĕ ne iea şi dreptulŭ de disposiţiune asupra averii universităţii, ce ne este garantatŭ prin lege şi ne impune prefecţĭ ca Banffy la Bistriţa şi Bethlen la Sighişóra....“

Acelaşĭ organŭ declară, că cea mai mare greşélă ar fi, décă Saşii arŭ conlucrá cu partida d-lui Tisza séu cu-o altă partidă din dietă la strîmtorarea naţionalităţilorŭ.

Fórte adevĕratŭ. Conlocuitorii noştri Saşĭ printr'o asemenea procedere, aliându-se cu duşmanii esistenţei individuale a popórelorŭ nemaghiare din patriă, 'şĭ-ar pierde dreptulŭ ce'lŭ au înşişĭ la acéstă esistenţă, şi şi-arŭ subscrie astfelŭ sentinţa de mórte, mergêndŭ pe urma conaţionalilorŭ lorŭ din Ungaria, pierduţĭ pentru germanismŭ.

Acésta o vede şi o simte orĭ-ce Sasŭ înţelegĕtorŭ şi nepreocupatŭ; şi „Tageblatt“ corespunde numai unui sentimentŭ generalŭ, cândŭ protestéză în contra însinuărei că politica săséscă ar fi unilaterală şi că n'ar ţiné nicĭ o sémă de asuprirea celorlalte naţionalităţĭ nemaghiare.

Modulŭ însĕ prin care organulŭ naţionalŭ săsescŭ crede a accentuá solidaritatea Saşilorŭ cu celelalte popóre asuprite din patriă, nu ni se pare nicĭ decum satisfăcătorŭ. Acésta amŭ declarat'o deja în numĕrulŭ nostru dela 19 Aprile.

Vorbimŭ, se 'nţelege, din punctŭ de vedere alŭ politicei săsescĭ. Décă este ca apĕrarea Saşilorŭ sĕ aibă unŭ resultatŭ practicŭ, atuncĭ, după a nóstră părere, Saşii trebue sĕ caute puncte de atingere cu celelalte naţionalităţĭ. A ḍice, cum face „Tageblatt,“ că apĕrându-şĭ propriele lorŭ drepturĭ Saşii apĕră totodată şi drepturile tuturorŭ celorlalte naţionalităţĭ, nu însémnă încă a ieşi de faptŭ din posiţiunea isolată, ci ne dă numai a înţelege, că la casŭ cândŭ nu şi-ar puté singurĭ ajutá, Saşii ar fi dispuşĭ sĕ se alăture la celelalte naţionalităţĭ.

Tesa ce-o susţinŭ colegii noştri din Sibiiu nu e valabilă nicĭ pentru motivulŭ, că se póte fórte uşorŭ întêmplá şi avemŭ în privinţa acésta şi casurĭ precedente ca de esemplu Saşii se alégă astfelŭ de mijlóce de apĕrare a drepturilorŭ lorŭ, prin carĭ se lovéscă maĭ multŭ séu mai puţinŭ, directŭ séu indirectŭ în celelalte naţionalităţĭ conlocuitóre.

Avemŭ înaintea nóstră unŭ esemplu recentŭ, care deştéptă bănuielile nóstre. Scimŭ că din nenorocire nu toţĭ Saşii împartŭ vederile celorŭ dela „Tageblatt“ şi o mare parte din ei sunt încă de ideă, că drepturile Saşilorŭ se potŭ susţine numai pe conta nóstră a Românilorŭ.

Acéstă fatală ideă a adusŭ asupra Ardélului tóte nenorocirile de cari suferimŭ dela 1865 încóce. — Dér se nu ne depărtămŭ dela temă.

Câteva ḍile după ce au apărutŭ articulii memoraţĭ în „Tagblatt“, cetirămŭ în „Neue freie Presse“ din Viena, dela 5 Maiŭ, o corespondenţă datată din Sibiiu, din a căreia cuprinsŭ sĕ vede mai ântâiŭ, că ea este scrisă de unŭ Sasŭ bine iniţiatŭ în mersulŭ afacerilorŭ săsescĭ; alŭ doilea, că nu este înspirată de guvernŭ.

Corespondentulŭ constată, că super-intendentulŭ bisericei evangelice Dr. G. de Teutsch şi cu comitele Saşilorŭ Dr. M. Brennerberg se află în Pesta spre a se sfătui cu guvernulŭ asupra afacerilorŭ bisericesci, scolare şi politice ale Saşilorŭ din Ardealŭ şi esprimă speranţa, că prelatului săsescŭ îi va succede a aplaná divergenţele din nou ivite, apoi urméză aşa:

»E de doritŭ împăciuirea în interesulŭ bine înţelesŭ alŭ ambelorŭ părţĭ. Se aruncămŭ numai o privire asupra stărei politice, naţionale şi culturale a Ardélului, şi vomŭ recunósce îndată, câtă importanţă are poporulŭ săsescŭ în acéstă ţéră. Elementulŭ românŭ progreséză pe anŭ ce merge şi ocupă nou terênŭ. Românii Ardelenĭ facŭ cu-o consecinţă rară politică de pasivitate faţă cu statulŭ ungarŭ; ei suferŭ orĭ-ce violenţă, se supunŭ pentru că trebue, dér îşĭ crescŭ copiii în principii de antipatiă contra statului. Celŭ ce călĕtoresce prin ţinuturile române séu convine cu Românĭ, acela póte esperiá lucrurĭ surprindĕtóre şi pline de învĕţămêntŭ în acésta direcţiune....«

»Faţă cu acésta stare de lucrurĭ Saşii sunt elementulŭ acela, care susţine statulŭ. De aceea n'amŭ pututŭ nicĭ-odată înţelege pentru ce guvernulŭ ungurescŭ pune atâtea piedicĭ Saşilorŭ. Saşii nu ţintescŭ sĕ se facă stăpânĭ peste Ardélŭ cu atâtŭ mai puţinŭ peste Ungaria; ei n'au nicĭ vre-o vecinătate periculósă, şi cu numĕrulŭ lorŭ de abia 200,000 nu potŭ fi nicĭ-decumŭ ameninţătorĭ şi periculoşĭ statului ungurescŭ. Şi cu tóte aceste Saşii nu potŭ ajunge la o consolidare şi la unŭ minimum de administraţiune independentă restrînsă în universitatea naţiunei săsescĭ.«

Punemŭ aceste rêndurĭ în vederea colegilorŭ noştri dela „Tageblatt“ din Sibiiu, şi îi lăsămŭ se judece singurĭ asupra clevetirilorŭ de feliulŭ acesta şi îi rugămŭ se ne spună în tótă sinceritatea décă ei credŭ că prin asemenĭ procederĭ se potŭ apĕrá cu succesŭ drepturile Saşilorŭ şi se póte asigurá esistenţa individuală a elementului săsescŭ din Ardélŭ?

Scirĭ telegrafice.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Londra, 9 Maiŭ. — În fabrica din apropierea oraşului Ayr, în Scoţia, s'a întêmplatŭ aḍĭ o esplosie de dinamită; patru persóne au fostŭ omorîte.

Viena, 9 Maiŭ. — La 10 ore séra a sositŭ aci trenulŭ separatŭ cu cadavrulŭ împĕrătesii Maria Anna. Generalii, corpulŭ oficerescŭ, ministrulŭ de rĕsboiu, demnitarii curţii erau adunaţĭ la gară, unde era aşeḍată şi o companiă de onóre. Apoi s'a transportatŭ cadavrulŭ la palatŭ conformŭ ceremonialului. Pe strade furnica mulţime de ómenĭ; numeróse case aşeḍaseră stégurĭ de doliu. La orele 11¼ a sositŭ conductulŭ la palatŭ, unde s'a datŭ binecuvêntarea de către preotulŭ palatului.

Quebeck, 9 Maiŭ. — Vaporulŭ „State of Florida“ s'a isbitŭ la 18 Aprile cu barca „Ponema“ în apropiere de Noulŭ Brunşvigŭ. Amêndouĕ s'au cufundatŭ. Călĕtorii şi ómenii de serviciu au scăpatŭ pe barca „Teresa.“

Felicitărĭ la adresa nóstră.

Bĕrladŭ, 5 Aprile 1884.

Stimate amice!

Primesce şi din partea mea sincere şi căldurose felicitărĭ pentru frumósa şi folositórea decisiune ce aţĭ luatŭ de a publicá „Gazeta“ în tote ḍilele. Vĕ urezŭ ca întreprînderea se vĕ fiĕ încununată de meritatulŭ succesŭ.

Până acum lucrarăţĭ în via, pe care bĕtrânii o sădiseră şi o cultivaseră, şi în timpurĭ multŭ mai anevoiose: se aşteptá dela cei tinerĭ sĕ facă unŭ pasŭ mai departe.

Dumneḍĕu sĕ vĕ ajute. **Iónŭ Popescu.**

Cehulŭ Silvaniei, 22 Aprile.

Vĕ gratulezŭ că prin străformarea »Gazetei« în ḍiarŭ cuotidianŭ, aţĭ împlinitŭ dorinţa tuturorŭ Românilorŭ adevĕraţĭ.

Florianŭ Cociunŭ, adv.

Rêmniculŭ-Sĕratŭ, 24 Aprile

Vinŭ a dá espresiune bucuriei ce amŭ simţitŭ, vĕḍendŭ că aţĭ făcutŭ ca „Gazeta Transilvaniei“ sĕ apară ḍilnicŭ.

Vĕ felicitŭ din tótă inima şi dorescŭ ca ideile naţionale ce le propagaţĭ şi apĕraţĭ cu atâta virtute bărbătéscă, sĕ prindă rĕdăcinĭ adâncĭ în inima Românilorŭ şi sĕ aducă câtŭ mai curêndŭ ródele dorite.

Dr. Octavianŭ Blăşianŭ.

Şermaşŭ, 15 Aprile.

Primiţĭ felicitările mele pentru împlinirea celei mai fierbinte dorinţe a naţiunei române, de a vede unŭ ḍiarŭ cuotidianŭ românŭ în Austro-Ungaria!

Sĕ trăiţĭ la mulţĭ anĭ. **Alecsandru Maiorŭ, preotŭ.**

Mulţămindŭ din totŭ sufletulŭ pentru aceste încuragiătóre doveḍĭ de simpatiă, dorimŭ ca urările, ce ni se facŭ sĕ fiĕ făcute într'unŭ césŭ bunŭ!

Cronica ḑilei.

Comisiunea consiliului comunalŭ vienezŭ, însărcinată cu supravegherea cimitirelorŭ, a hotărîtŭ sĕ se publice concursŭ pentru facerea unui monumentŭ, ce se va ridica pe mormêntulŭ nenorociţilorŭ dela Ringtheater.

*

Dela 1 Martie până la 30 Aprile a. c. au emigratŭ din Ungaria 3583 persóne, cu destinaţiunea la America.

*

Se vorbesce că corpulŭ alŭ 12 de armată îşĭ va esecuta manevrele din ăstŭ anŭ împrejurulŭ Sibiiului.

*

În ţinutulŭ Cluşiului a cădutŭ pétră de mărimea unei nucĭ. Arborii fructiferĭ, viile şi florile au suferitŭ multă stricăciune, sĕmĕnăturile de tómnă însă aŭ suferitŭ fórte puţinŭ.

*

M. Sa monarchulŭ Austro-Ungariei a trimisŭ sultanului ca darŭ unŭ mare sarcofagŭ de valóre, găsitŭ în anulŭ trecutŭ cu ocasiunea săpăturilorŭ din insula Rodŭ.

*

La manevrele de tómnă ce se vorŭ ţiné în câmpulŭ Marchei şi la care va asista şi M. Sa împĕratulŭ, vorŭ lua parte Corpulŭ 10 de armată din Brünn, o parte din Corpulŭ 2 din Viena, şi Corpulŭ 5 din Pojonŭ, cu totulŭ peste 20,000 de ómenĭ.

*

Comisiunea din Cluşiu pentru esaminarea profesorilorŭ de scólele medii face cunoscutŭ, că cei carĭ au terminatŭ studiele universitare înainte de 1880/1, potŭ depune esamenele de profesorŭ după norma cea veche.

*

În gimnasiulŭ iesuiticŭ din Calocia, în Ungaria, se face propagandă pentru noua congregaţie a Sf. Maria unde se vede că se primescŭ şi şcolarĭ. In acéstă societate au intratŭ 6 tinerĭ, cărora însuşĭ directorulŭ le-a atêrnatŭ medalii pe peptŭ. Scolarii din clasa 8, căpĕtêndŭ cunoscinţă despre enciclica papii, au datŭ promisiunea în scrisŭ că nu vorŭ fi nicĭ odată membri vre-unei societăţĭ secrete. Acestŭ legămêntŭ s'a pusŭ pe hârtiă şi s'a cetitŭ în biserică înaintea altarului; după aceia s'a depusŭ în mâna iesuitului Rosty, care a ţinutŭ unŭ discursŭ înfocatŭ.

Se vede de aci că iesuiţii sciu dresa pe copii încredinţaţĭ lorŭ; nu înţelegemŭ însă cum póte fi valabilă o declaraţiune a unorŭ tinerĭ nematurĭ încă.

*

P. Marcovicĭ, alesŭ de unăḑi episcopŭ alŭ Banyalucei, s'a sfinţitŭ la 4 Maiu în biserica Franciscanilorŭ din Viena, de către nunţiulŭ-archiepiscopŭ Vannutelli.

*

În sĕptĕmâna trecută i s'au furatŭ episcopului romano-catolicŭ din Mostar, Buconyici, peste 8000 fiorinĭ. S'au arestatŭ mai multe persóne bănuite dimprejurulŭ sĕu.

*

Parlamentulŭ românŭ 'şi-a reînceputŭ lucrările Joi la 26 Aprile.

*

Complectarea materialului de rĕsboiu costă pe Francia $2^1/_5$ miliarde. Până la 1 Decemvre 1884 s'au cheltuitŭ $2^1/_{10}$ miliarde; din care suntŭ prin urmare 276 milióne de cheltuitŭ, din care ministrulŭ de rĕsboiu va cere pentru anulŭ viitorŭ 85 de milióne.

*

Din Filipopole se scrie, ḑice „Telegrafulŭ", că mişcarea irredentistă se accentuéză în Rumelia orientală din ḑi în ḑi.

*

Acelaşi ḑiarŭ află, că regele Serbiei Milanŭ va da o amnestie generală, cu scopŭ ca să atragă în ţéră pe radicalii împrăştiaţi prin peninsula balcanică şi carĭ facŭ multŭ rĕu Serbiei.

*

„Figaro" anunţă, sub-reservă, că în curêndŭ se va logodi fiica comitelui de Paris cu unŭ archiduce.

*

„Marele Orientŭ" alŭ Italiei şi coloniilorŭ italiane a adresatŭ tuturorŭ lojelorŭ francmasone din lume o circulară, ca în comunŭ sĕ ia o atitudine şi sĕ lucreze în contra enciclicei papei.

*

Aprópe tóte familiile mohamedane din ţinuturile turcescĭ, cedate Greciei, au emigratŭ în Asia mică.

*

Guvernulŭ statului Queretaro, în America, a luatŭ disposiţiunea ca sĕ se ridice unŭ monumentŭ în loculŭ unde a fostŭ împuşcatŭ Maximilianŭ, împĕratulŭ Mexicului.

*

Universitatea din Edinburgŭ, în Scoţia, şi-a serbatŭ dela 15—18 Aprile jubileulŭ de 300 de anĭ. Cu acéstă ocasiune s'au numitŭ doctorĭ de onóre mai mulţĭ profesorĭ de pe la diferite universităţĭ.

*

In cerculŭ electoralŭ alŭ Coşiognei, comitatulŭ Cluşiului, suntŭ aleşi delegaţi pentru conferinţa generală din Sibiiŭ d-nii: Dr. Aurelŭ Isacŭ din Cluşiu şi Iónŭ Simionaşiŭ din Deva.

Pregătiri de serbare in munţii apuseni.

Intregalde 25 Aprile (7 Maiŭ.)

Bine-voiţĭ, domnule Redactorŭ, a publica în colónele stimatului ḑiarŭ, ce redactaţĭ, acéstă corespondenţă:

Trei decenii şi jumătate trecură de cândŭ poporulŭ românŭ, adunatŭ pe câmpulŭ libertăţii, a proclamatŭ libertatea naţională şi adevĕrata frăţietate pe basa egalei, îndreptăţirĭ. Trei decenii şi jumătate trecură de cândŭ amŭ scuturatŭ lanţurile iobăgiei şi o nouă posiţie ne-amŭ creatŭ.

Ḑiua cea mare, în care a rĕsăritŭ sórele libertăţii pentru noi, este ḑiua de **3 (15) Maiŭ.** Acéstă sântă ḑi şi noi Muntenii din comuna Intregalde ne-amŭ decisŭ a o serba cu solemnitate, aducêndŭ jertfă lui Dumneḑeu în amintirea neuitaţilorŭ luptătorĭ pentru libertate şi egala îndreptăţire cu celelalte naţiunĭ. Vomŭ servi şi unŭ parastasŭ în amintirea eroilorŭ Bărnuţŭ, Iancu, Balintŭ şi ceilalţi, Acéstă ḑi serbând-o cu tótă solemnitatea, vomŭ ḑice apĕrătorilorŭ causei nóstre, carĭ nu mai sunt în viaţă:

Dormiţĭ în pace umbre, martirĭ ai Românimei
Ce-aţĭ îngrăşatŭ pămêntulŭ cu sânge de eroi!

Éră către cei ce acum se luptă cu arma legii vomŭ ḑice: Înainte cu Dumneḑĕu, că noi vĕ vomŭ urma!

Iónŭ Nestorŭ, parochŭ. **Iónŭ Domşa**, învĕţ.

Riciu, 23 Aprile 1884.

Domnule Redactorŭ! Erĭ în 22 Aprile a. c, amŭ avutŭ în comuna nóstră Riciu ḑi de bucuriă, ḑi, în care adunându-se preste 350 Românĭ din diverse părţĭ, şi unii ce nu se cunosceŭ mai înainte, s'au salutatŭ cu salutarea propriă Românului: „Cristosŭ a înviatŭ!" De pe faţa fie-cărui putea sĕ citéscă orĭ-cine, şi înainte de a'i spune, putea sĕ scie orĭ-care, că elŭ doresce ceva, şi décă-lŭ întrebai, că ce doresce, ce voiesce, cu cuvinte sincere spuneá, că doresce a trăi în patria acésta împreună cu popórele conlocuitóre în pace, armoniă, iubire, frăţietate, egalitate şi dreptate; şi nu vré nicĭ de câtŭ a asuprí pe vr'una din diversele naţionalităţĭ, sĕu religiunĭ, déră nu va suferí ca sĕ fie strivitŭ din partea altei naţionalităţĭ sĕu religiunĭ, vĕrsându-şĭ şi sângele pentru naţionalitatea şi religiunea sa.

De şi amŭ ḑisŭ, Domnule Redactorŭ, că popoulŭ adunatŭ la conferinţa numită a fost entusiasmatŭ în terminĭ înalţĭ, totuşĭ purtarea poporului nostru în entusiasmulŭ sĕu supremŭ a fost esemplară, la ce ne provocămŭ sĕ contradică, décă nu e adevĕrŭ, domnulŭ solgăbirĕu Dozsa Elek, carele a fost de faţă la decursulŭ şedinţei nóstre.

Conducerea adunărei nóstre avemŭ sĕ o mulţumimŭ domnului Anania Trombitaşŭ, fără a fi cunoscutŭ mai înainte la noi, déră cuvintele sale ce le-a pronunţatŭ în mijloculŭ nostru cu ocasiunea adunărei, credŭ că au fostŭ rĕsplătite cu cele ce i s'a ḑisŭ în faţă »sĕ trăiéscă« de mai multe orĭ, şi luândŭ parte în conducerea afacerilorŭ nóstre şi domnulŭ R. Fogaraşi, i esprimămŭ recunoscinţă şi dorimŭ, ca şi pe viitorŭ sĕ se pună în fruntea afacerilorŭ nóstre naţionalĭ românescĭ. Cu carĭ amŭ onóre a subşterne copia protocolului din 10/22 Aprile 1884.

Ioanŭ Manu jun.
proprietarŭ.

Protocolŭ.

Din 10 (22) Aprile 1884.

Luatŭ în conferinţa alegĕtorilorŭ românĭ aderenţĭ la partida naţională română din partea inferióră a comitatului Mureşŭ-Turda, cercurile electoralĭ Mureşŭ Oşorheiŭ, Acaşfalău, N. Sereda, ţinută în Riciu.

1. Intrunindu-se în urma convocărei de dto 17 Aprile a. c., alegĕtorii românĭ din susŭ numitele trei cercurĭ în numĕrŭ de 350, în şcóla conf. gr. cat. din Riciu, membrulŭ comitetului ad hoc domnulŭ Anania Trombitaşiu salută în numele acestui comitetŭ pe alegĕtorii adunaţĭ, şi propune, ca conferinţa sĕ se constitue ca atare alegându-şĭ birou.

1. Conferinţa alege prin aclamaţiune de preşedinte pe o. d. parochŭ din S.-Martinŭ Iónŭ Balintŭ, ér de notarŭ pe d. Augustinŭ Aldea din Bozedŭ.

2. Deschiḑêndu-se ordinea ḑilei membrulŭ conferinţei Rudolfŭ Fogaraşi face următórea propunere:

Alegĕtorii românĭ din partea inferióră a comitatului Mureşŭ-Turda, că parte intregitóre a partidei naţionalĭ române, primescŭ principiulŭ de solidaritate în tóte acţiunile politice ale acestei partide şi se constitue pe basa progrmei statorite în conferinţa generală din Maiŭ 1881 pentru unŭ periodŭ de alegerĭ dietalĭ într'unŭ clubŭ de partidă, care institue unŭ comitetŭ esecutivŭ din 15 membrii.

Totŭ-odată aceştĭ alegĕtorĭ recunoscŭ necesitatea, ca, spre statorirea ulteriórelorŭ acţiunĭ în sensulŭ programei partidei, sĕ se convóce o conferenţă generală la care alegĕtorii românĭ din acesee trei cercurĭ voiescŭ a participă prin câte doi delegaţĭ din fiĕ-care cercŭ, aleşĭ de conferinţă.

3. Membrulŭ conferinţei d. Eremia Lăduşanŭ, acceptândŭ în principiu propunerea d-lui R. Fogaraşi, propune ca delegaţilorŭ ce se vorŭ trimite la conferenţa generală a partidei naţionale române sĕ li se dé instrucţiunea, ca în fiitórea conferinţă sĕ represente ideia de activitate în cestiunea alegerilorŭ dietale, precum şi acéstă conferinţă întrégă sĕ se esprime pentru activitate.

FOILETONŬ.

Satulŭ cu comorile.

Novelă poporală.

(Urmare.)

Lucrulŭ acesta le folosesce fórte multŭ, pentru că jucându-se, nu numai că îşĭ deprindŭ şi întărescŭ slăbuţele puterĭ trupescĭ, dar îşĭ deprindŭ totŭ odată şi puterile sufletescĭ.« Afară de acésta preotulŭ aduse şi exemple din grădinĭ, pe carĭ le vĕduse cu ochii, şi binefacerile acestorŭ aşeḑăminte le dovedi atâtŭ de limpede, în câtŭ Alexandru, luminatŭ pe deplin, îi întinse mâna ḑicêndu-i, că planulŭ acesta trebue sĕ se aducă în îndeplinire.

Din ĕstŭ minutŭ Alexandru se cugetă mereu cum sĕ încépă lucrulŭ. Mai întâiŭ se înţelese cu bravulŭ învĕţătorŭ Bucurŭ, care se căsătorise de curêndŭ. Soţia acestuia, ajutată de bărbatulŭ ei şi de Irina, se învoi sĕ 'şĭ ia asupră-şĭ îngrijirea copilaşilorŭ. Alexandru vorbi cu Ciupercă, care avea o odae mare. De altă dată acésta în tóte Duminecile eră îndesuită cu bĕutorĭ şi jucătorĭ de cărţĭ, — acum stetea părăsită şi góla. In dosulŭ casei, ca şi căutată anume, se aflá o grădină largă, care putea sluji cum trebue pentru jucăriile băieţilorŭ. Mai vorbi Alexandru cu deregĕtorii satului, cu cei trei-ḑecĭ şi doi din societatea secretă şi cu alţii mai mulţĭ din comună. Preotulŭ îĭ stă pretutindenea în ajutorŭ cu sfatulŭ şi cu fapta.

După ce se pregătiră tóte bine, într'o Dumineca după ameḑĭ, fiindŭ adunatŭ éră satulŭ întregŭ, Alexandru păşeşte înainte şi începe astfelŭ:

»Ómenĭ bunĭ! Norii de fumŭ şi sulurile de flacărĭ carĭ le-aţĭ vĕḑutŭ deunăḑile în Purcărenĭ, ne-au doveditŭ în modŭ înspăimêntătorŭ, câtŭ este de primejdiosŭ a lăsă băeţii singurĭ, câtŭ e ḑiulica de mare, fără nicĭ o supraveghiare. Aduceţĭ-vĕ aminte de înfricoşata mórte, care a răpitŭ fetiţa unui săteanŭ, cândŭ biata copilă s'a înnecatŭ în băltóca de gunoiu neacoperită. Vi s'ar puté spune încă multe nenorocirĭ de acestea şi multe altele se potŭ încă întêmplă. Am cetitŭ unde-va următórea întêmplare: O mamă avea de lucru câte-va césurĭ afară din casă. Ce sĕ facă în timpulŭ acesta cu băeţica de doi anĭ? Nu avea pe cine se lase cu dênsa. Ce se gândesce femea nóstră? O înfăşură bine şi o legă ţepănŭ în legănuşŭ. Pe urmă se depărteză liniştită. Copila, plânse şi se svêrcoli până a adormitŭ. Cândŭ se întórse însĕ muma şi voi sĕ între în casă, étă se 'ntêlnesce 'n uşă c'unŭ porcŭ alŭ vecinei, plinŭ de sânge . . . Alergândŭ la legănuşŭ, găsí copila sfăşiată . . .

»De aceea, ca sĕ încunjurămŭ asemenea nenorocirĭ, aideţĭ, sĕ facemŭ cum facŭ şi 'n alte comune. Acolo ómenii cuprinşĭ cu lucru a căsă sĕu la câmpŭ şi cari, prin urmare, nu potŭ îngriji singurĭ de copii lorŭ, îi trămitŭ în satŭ la o femeiă cu minte. Asta îi îngrijesce, le dă mâncarea trămisă de părinţĭ, se jócă cu ei şi îi ţine în bună rênduială până către séră.«

Alexandru desfăşură lucru din firŭ în pĕrŭ. Propunerea lui le plăcu mai multora, cu deosebire plăcu partea în care se ḑicea, că asta nu va costă alt-ceva, decâtŭ mâncarea copiilorŭ. Ciupercă dete odaia şi grădina pe lângă o chiriă fórte cumpĕtată, ér tênĕra soţiă a lui Bucurŭ se îăgădui, că, pe lângă o simbriă amĕsurată, ia asupră-şĭ sarcina d'a îngriji de copii. Chiria şi simbria hotărîră cu toţii sĕ se acopere din lada satului şi din dăniile câtor-va ómenĭ mai cu stare. Celŭ puţinŭ sĕ se facă o încercare.

Vorbi şi preotulŭ cu multă înţelepciune şi evlaviă. »Nu este bine,« ḑise dênsulŭ, »ca băeţii cu carĭ D-ḑeu a binecuvêntatŭ pe părinţĭ, sĕ-i lăsămŭ sĕ crescă selbaticĭ ca vitele. Din contră, sĕ-i deprindemŭ de vreme cu supunere, iubire şi cu frica lui D-ḑeu. Isusŭ Christosŭ înc'a ḑisŭ: Lăsaţĭ pruncii să vină la mine.«

În sfĕrşitŭ vorbiră şi câţi-va fruntaşĭ mai priceputĭ, carĭ pàrtiniau propunerea. »Noi avemŭ păzitorĭ de cai,« ḑiceau aceştia, »de boi şi de oi, de-oparte ca vitele sĕ nu facă pagubă, de alta, ca sĕ nu le mânânce fiérele sĕlbatice. De ce sĕ nu îngrijimŭ celŭ puţinŭ totŭ aşa şi de copii noştri?«

Astfelŭ se 'nvoiră cu toţii asupra planului, remânêndŭ în voia fie-căruia a se înscinţă cu băeţii la învĕţătorulŭ Bucurŭ.

La începutŭ eră micŭ numĕrulŭ copilaşilorŭ încredŭţĭ noului aşeḑĕmêntŭ. Pilda unora însĕ atrase şi pe ceilalţĭ, mai vêrtosŭ fiindcă chiar şi unele familii alese încă-şĭ trămiseseră copii acolo.

În sfĕrşitŭ soţia lui Bucurŭ fù silită sĕ-şĭ ia ajutóre pe lângă sine, carĭ se 'mbiară a veni fără nicĭ o plată pe rêndŭ. Irina şi Alexandru se arĕtară asemenea fórte sîrguitorĭ, până se puseră tóte în bună rênduélă; totŭ astfelŭ şi bunulŭ părinte şi alte gazde de trébă din satŭ. La începutŭ multe mame alergară sĕ vĕḑă, ce facŭ

Punêndŭ d. preşedinte la votare acéstă propunere a d-lui E. Lăduşianu, nu o sprijinesce nimenĭ.

Punêndŭ preşedintele la votare propunerea d. R. Fogaraşi de sub punctulŭ 2. alŭ acestui protocolŭ se primesce cu unanimitate.

4. Punêndu-se la ordinea dilei alegerea comitetului esecutivŭ a mai susŭ numitelorŭ trei cercurĭ electoralĭ, prin aclamaţiune se alegŭ următorii 15 membrii:

1. Vasilie Hossu prot. M. Vasarheiu. 2. Radu Fogaraşi propr. în Nisarteu. 3. Dumitru Manu com. în M. Oşorheiu. 4. Zachariă Baciu preot gr. or. în Nasna. 5. Iónŭ C. Codârcea propr. în Oroiŭ. 6. Filipŭ Popŭ preotŭ gr. cat. în Bandŭ. 7. Iónŭ Manu propriet. în Riciu. 8. Iónŭ Pantea preotŭ gr. cat. în Riciu. 9. Ionŭ Balintŭ preotŭ gr. cat. în S.-Martinŭ. 10. Vasilie Viciu preotŭ gr. cat. în Nirasteu. 11. Eremiă Lăduşianŭ propr. în Sân-Georgiu. 12. Maximilian Codârcea preotŭ gr. cat. în Pogaceu. 13. Demetriu Cormoşiu propr. în M.-Sant-Ana. 14. M. Bucşia preotŭ în S.-Lŏrincz. 15. M. Piroşca înv. în Erdŏ-S.-György.

5. Punêndu-se la ordinea dilei alegerea de câte doi delegaţĭ pentru fiĕ-care din susŭ numitele trei cercurĭ electoralĭ, prin aclamaţiune se alegŭ:

1. Pentru cerculŭ electoralŭ alŭ Mureşului d R. Fogaraşi, proprietarŭ în Nirasteu, şi Anania Trombitaşŭ de Betlen asesorŭ consistorialŭ şi referentŭ scolarŭ alŭ consistoriului gr. or. din Sibiiu. 2. Pentru cerculŭ electoralŭ Acaşfalău: Iosifŭ St. Şuluţiŭ de Cărpenişiu, jude regescŭ de tribunalŭ în pensiune, Iónŭ Rusŭ prot. gr. cat. în Sibiiu. 3. Pentru cerculŭ electoralŭ alŭ Seredei: Parteniu Cosma adv., Visarionŭ Romanŭ, directorŭ alŭ Băncelorŭ Albina Sibiiu, éră de suplenţĭ în casŭ de împedecare a vr'unuia din aceştĭ: 1. Eremiă Laduşianŭ propr. în S.-György. 2. Ieronimŭ Bariţiŭ, secretariŭ la banca Albina. 3. Dr. Nicolau Olariu, adv. în Sibiiŭ. 4. Sim. Caluţiŭ, adv. în D.-Sân-Mărtinŭ.

6. Presidiulŭ consultă adunarea décă voiesce ca acestŭ protocolŭ sĕ se verifice în conferenţa de faţă orĭ prin o comisiune verificătória şi décă literile credenţionalĭ pentru delegaţii mai susŭ aleşĭ sĕ se de din conferinţă sau prin biroulŭ conferenţei?

Conferenţa decide ca acestŭ protocolŭ sĕ se verifice prin comisiunea compusă din următorii domnĭ: I. Balintŭ, Aug. Aldea, V. Anghelŭ, F. Popŭ, D. Popŭ, P. Mosneagŭ, I. Manu jun., Vasilie Popŭ, I. C. Codârcea, I. Manu sen., I. Pantea; éră credenţionalele sĕ se estrădé pe basa acestui protocolŭ prin btroulŭ conferenţei.

D. U. S.

Acestŭ protocolŭ cetindu-se se autentică prin subscrişii:

Iónŭ Balintŭ, m. p. preotŭ gr. cat. alŭ S.-Martinului. **Dionisiŭ Popŭ,** m. p. par. gr. cat. **Filipŭ Popŭ,** m. p. preotŭ gr. cat. **Ioane Pantea,** m. p. parochŭ gr. cat. în Riciŭ. **Ioane Manu,** m. p. propr. în Riciu. **Valeriu Anghelŭ,** m. p. parochŭ gr. cat. în Lechinţa. **Ioanŭ Corneliu Codârcea,** m. p. proprietariŭ. **I. Manu,** m. p. proprietarŭ în Riciŭ. **Ignaţiŭ Codârcea,** m. p. proprietariŭ în Bozadŭ.

Supurulŭ de susŭ, în 5 Maiŭ.

Onorabile Domnule Redactorŭ! In »Egyetértés« din 2 Maiŭ şi în alte câte-va diarie unguresci se dice, că în conferinţa imposantă, ce s'a ţinutŭ a treia di de Pascĭ la Băsescĭ, s'ar fi făcutŭ candidare de deputatŭ pentru cerculŭ electoralŭ alŭ S. Cehului. In legătură cu acestŭ neadevĕrŭ se spune, că după ce d-lŭ Georgiu Popŭ s'a dechiaratŭ a nu primí candidatura, conferinţa m'ar fi candidatŭ pe mine şi eu aş fi primitŭ candidatura pre lângă programa guvernamentală.

Cei mai versaţĭ în lucrurĭ, credŭ, că vorŭ fi pricepêndŭ intenţiunea comunicatului. Din parte-mĭ, în interesulŭ adevĕrului şi spre a incungiurá orĭ-ce esplicărĭ sinistre, vinŭ a dechiará, că în conferinţa din Băsescĭ, încâtŭ sciu, nu s'a pertractatŭ cestiunea candidaturei de deputatŭ. Nicĭ în conferinţă, nicĭ afară de aceea n'a fostŭ cuvêntŭ meritoriu despre candidatura mea, prin urmare n'am putută sĕ mĕ dechiarŭ, décă o primescŭ séu ba? Cu atâtŭ mai puţinŭ m'am dechiaratŭ în privinţa credeului meu politicŭ, care cei competinţĭ bine îlŭ cunoscŭ.

Sunt rĕŭ informaţĭ aceia, cari aducŭ in legătură presenţa mea în Băsescĭ cu acea conferinţă seu cu candidarea de deputatŭ; pentru că eu, fără a avé mai dinainte cunoscinţă despre ţinerea acelei conferinţe, amŭ călĕtoritŭ atuncĭ prin Băsescĭ şi am fostŭ óspele d-tui Georgiu Popŭ — purŭ şi eschisivŭ în cause private familiare. Nicĭ convorbirile confidenţialĭ, privitóre la alegerile viitóre ce le-amŭ avutŭ în cercŭ mai restrinsŭ, n'au putută sĕ autoriseze pe nimene la comunicatulŭ în tótă privinţa neesactŭ din diarele unguresci, căcĭ autorulŭ aceluia trebue sĕ sciă, ce s'a accentuatŭ şi de mine, că până după conferinţa ce se va ţiné în Sibiu nu se póte face candidare de deputatŭ şi eu nicĭ cândŭ n'am aspiratŭ, nicĭ nu aspirezŭ la onorulŭ de deputatŭ, mai vêrtosŭ până cândŭ alegătoriĭ cercului S. Cehului au în sînulŭ lorŭ pe neobositulŭ anteluptătorŭ naţionalŭ d-lŭ G. Popŭ, de care ii légă atâtea suvenirĭ din lupta naţiunală şi faţa cu care au datorinţe de împlinitŭ.

Primiţĭ espresiunea distinsei mele veneraţiunĭ, cu care vĕ suntŭ

devotatŭ
Andreiu Cosma.

Şcola şi naţionalităţile.

Incă unŭ esemplu de iubire ungurescă cătră naţionalităţĭ şi de modulŭ cum sunt ele considerate de Maghiarĭ, ni-lŭ dă »Egyetértés« dela 27 Aprile:

»Noi Koşutianii suntemŭ pessimiştĭ. Vedemŭ în concetăţenii noştri de altă limbă cele şepte plăgĭ ale Egiptului. Scimŭ bine, că Românii, Sasii, Slovacii, Sêrbii, Croaţii etc. sunt în ţéra nóstră numai grindină, brumă, ulii, lipitorĭ etc. Şi de aceste plăgĭ nu putemŭ scăpá. Dar nicĭ sĕ-i îndestulămŭ nu putemŭ! Jumĕtate din bucate? Ei nu primescŭ! Jumĕtate din vite? Nu le este destulŭ! Jumĕtate din sângele nostru? Pre puţinŭ! Ţi se acaţă de grumadŭ şi îţĭ rodŭ gâtulŭ. Sunt passiviştĭ şi sbiéră, seu rĕmânŭ conservatori şi se îngrădescŭ cu unŭ zidŭ chinesŭ, grosŭ şi înaltŭ, încâtŭ nu e omŭ pe lume, care sĕ străbată prin elŭ, şi sĕ se pótă înţelege cu ei. Şi noi, bieţii de noi, încă mai facemŭ încercărĭ sĕ înlăturămŭ acestŭ zidŭ; însĕ în zadarŭ! Unulŭ face sĕ fâlfâie stegulŭ „Schulvereinului" altulŭ declaméză prin lumea largă şi pretinde crescere revoluţionară, luptă organisată contra Ungurilorŭ. Pe astfelŭ de elemente nu le póte convertí nicĭ archiepiscopulŭ Ionŭ Vancea, nicĭ harniculŭ episcopŭ din Gherla Iónŭ Szabó, nicĭ »Viitoriulŭ.«

„Elementele acestea suntŭ cá arborii cei bĕtrênĭ; nu se frângŭ, nu se încovoie. Seu decă se frângŭ, atuncĭ ţăndările te isbescŭ, şi decă se încovoiă, te potŭ plesni chiar în faţă.

»Dar cu generaţiunea cea tîneră cum stămŭ?

»Pute-vomŭ să o asimilămŭ? Scimŭ bine că în părţile rĕsăritene ale Ungariei — în Aradŭ, Oradea, Satumare, Sz. Somlyo, Baia mare, contingentulŭ studenţilorŭ dela şcólele medii se urcă la numĕrulŭ de peste 1000 de şcolarĭ românĭ.«

»Egyetértés« se miră cum aceştĭ românĭ eşiţĭ de prin şcolĭ unguresci nu-şĭ pierdŭ consciinţa naţională, ci din contră urăscŭ din sufletŭ pe fraţii lorŭ Maghiarĭ.

»Trebue sĕ îndreptămŭ lucrurile, continuă »Egyetértés.« »Dar cum? Să ne înţelegemŭ. Nu pretindŭ eu cá învĕţătorii sĕ zugrăvéscă cu colorĭ negre înaintea învĕţăceilorŭ scenele crunte din Eperjes, prădările turmelorŭ românescĭ din Aiudŭ seu măcelurile făcute la Zlatna. Nu. Ci, fiindcă scimŭ, că elevii de limbă străină vinŭ la şcólă încă de acasă plinĭ de ură contra Ungurilorŭ, — acéstă bólă cu multă băgare de sémă trebue să o lecuimŭ. Sĕ-i instruimŭ dar cu mai multă cruţare; sĕ avemŭ fineţă politică."

Dela profesorulŭ de istoriă cu deosebire pretinde »Egyet.« »sĕ deştepte şi sĕ nutrescă în tenerime iubirea de patriă şi naţiune, de a o însufleţí pentru ele.«

Cei dela »Egyetértés« mai cerŭ sĕ se înfiinţeze biblioteci cu cărţĭ din carĭ tinerii sĕ sórbă numai spiritŭ maghiarŭ; sĕ se pună greutate pe cântărĭ şi declamaţiunĭ, căcĭ aceste sunt „cheia cu care poţĭ pĕtrunde în adênculŭ inimei« şi »cântândŭ şi declamândŭ unguresce, te facĭ Ungurŭ cu trupŭ şi sufletŭ. Tinerimea sĕ declameze »Hymnus«, »Szózat«, »Huszár vagyok«, »Magyarország az én hazám« (Ungaria e patria mea!), şi cântece poporale unguresci.«

»Mergêndŭ studenţii dela scólă a casă vorŭ cântá, vorŭ declamá éráşĭ; dela copii vorŭ învĕţá aceste declamaţiunĭ şi cântece părinţii, servitorii, satulŭ întregŭ şi aşa pe nesimţite se va furişá în inima poporului (de altă limbă) dragostea cătră maghiarime.« In sfîrşitŭ ar mai dorí aceştĭ domnĭ că „încă în gimnasiulŭ inferiorŭ unde studenţii sunt nemaghiarĭ, profesorulŭ de clasă se ţînă óră de declamaţie cu ei chiar Dumineca, şi sĕ servéscă în acestŭ chipŭ acestei sfinte cause."

Diverse.

Unŭ verdictŭ suspendatŭ. — Tribunalulŭ din Pesta a suspendatŭ verdictulŭ datŭ de juraţi în contra lui Mathias Russ, redactorulŭ fóiei anarchiste »Zukunft," despre care am datŭ eri o mică notiţă. Tribunalulŭ a dispusŭ sĕ se pertracteze cestiunea a doua óră, de órece verdictulŭ a fostŭ falsŭ datŭ. Pertractarea a decursŭ astfelŭ: După pledoarie, s'au pusŭ juraţilorŭ următórele întrebărĭ: 1) Conţine articolulŭ încriminatŭ aţîţarea unei clase a societăţii încontra alteia? 2) Conţine articolulŭ vr'o laudă a vre unei crime? 3) Este acesatulŭ autornlu articolului încriminatŭ? 4) Este acusutulŭ vinovatŭ de delictulŭ de presa ce i se impută în întâia întrebare? 5) Este elŭ vinovatŭ de lauda crimei desemnată in a doua întrebare? Apĕrătorulŭ respinse acésta compunere a întrebărilorŭ şi cerŭ o formă mai precisă. După o lungă desbatere, tribunalulŭ hotârî sĕ se menţină întrebările făcute. Juriulŭ dete îndată următorulŭ verdictŭ: Cea dintêi întrebare fu primită cu 8 voturi contra 4; a doua cu 6 contra 6; a treia respinsă unanimŭ; a patra primită cu 7 contra 5; a cincea cu 7 contra 5. Din causă că acusatulŭ declarase că elŭ e autorulŭ articolului, şi întrebarea în acéstă privinţă a fostŭ negată, tribunalulŭ trămise afacerea înaintea unui nou juriu, fiindŭ vĕditŭ lucrulŭ, că juraţii au fostŭ rătăciţi. Cu acésta, pertractarea s'a terminată. Acesta e alŭ doilea casŭ, că unŭ verdictŭ alŭ juriului presei a trebuitŭ sĕ se suspende. E posibilŭ însă că în casulŭ acesta juraţii voiescŭ sĕ condamne articolulŭ încriminatŭ, dar nu şi pe Mathias Russ, despre care póte că ei suntŭ convinşi, că nu elŭ e autorulŭ articolului, deşi singurŭ a mărturisitŭ acésta.

Arestarea unui căpitanŭ de bandiţi. — Organele de siguranţă doi ani căutară în zadar pe căpitanu de bandiţĭ Savanyu Joji, care cutriera cu o cutezanţă órbă comitatele Zala-Somogy şi Vezprimŭ, aşa că poporulŭ, de spaimă, începuse a crede că e inviolabilŭ. Savanyu conducea o cétă de tâlharĭ, cari au comisŭ mai multe duzine de omorurĭ. Acéstă cétă călcase şi preprietatea baronului Todesco După o telegramă trimisă ministrului justiţiei de cătră procurorulŭ din Zala-Egerszeg, la 4 Maiŭ după amédi, în pădurea Bendec, aprope de Dŏrogd în judeţulŭ Tapolţŭ, a fostŭ prinsŭ Savanyu Joji, pe cândŭ dormia, de jandarmulŭ Gross. S'aŭ găsitŭ la elŭ două pusci Lancaster, unŭ revolverŭ cu dece focuri, césornice de aurŭ şi desemnurĭ de case.

Societatea economică. — O nouă societate economică română ne spune „Naţiunea« s'a constituitŭ în Ploecsĭ. Acéstă societate, care pórtă titlulŭ de »Viitorulŭ, numĕră deja 160 membri şi are de preşedinte pe d. Chr. Negoescu profesoră la cursulŭ superiorŭ dola liceulŭ din citatulŭ oraşŭ.

Nu-i plăcea apa. — »Măĭ ţigane de ce te-ai mutatŭ într'altă parte din satulŭ, în care ţĭ-ai rosŭ cótele până acum?«

— »De, Românico! . . . . Nu'mĭ plăcea apa!«

— „Cum dracu sĕ nu-ţĭ placă, măĭ cióră?

. . . . D'apoi bine, la ceilalţĭ ómenĭ de ce le placeŭ

— »Hei, Românico; apoi vedĭ, cá ahăia au după ce s'o bea, pe cândŭ eu vedeamŭ totŭ stele verdĭ, de sătulŭ ce eram!«

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

---

micuţii în scóla lorŭ de sub mâna soţiei lui Bucurŭ. Ele nu găsiau cuvinte destule ca sĕ laude în-de-ajunsŭ întocmirile minunate.

Dar şi erá lucru frumosŭ şi înveselitorŭ a priví la ocupaţiile pline de sgomotŭ ale cetei de copilaşĭ, cum unii se jucau împreună, alţiĭ povestiau, alţii săriau şi jucau, alţii se certau, alţii dormiau, alţii eră stătéu în jurulŭ îngrijitórei şi ascultau istoriórele, ce le povestia acésta.

Cândŭ apoi îngrijitórea, numită şi inspectóră, dedea semnŭ cu unŭ clopoţelŭ, se făcea deodată tăcere. Fetiţe şi copilaşĭ se aşedau învrêstaţĭ pe laviţele lungĭ şi jóse. Păşiá apoi înainte inspectóra, orĭ învĕţătorulŭ şi le arĕtá diferite lucrurĭ: o pasere în coliviă, o haină, unŭ globuleţŭ, o sabiă, o pómă, şi altele, şi întrebá, cum se chiamă obiectele astea, séu spunéu eĭ însişĭ mai ântâiŭ numele lucrurilorŭ şi apoi copii repetau după ei. In chipulŭ acesta învĕţau a cunósce şi a numí deosebite lucrurĭ, cu alte cuvinte învĕţau a vorbí. Bucurosŭ ascultau micuţii şi la ce se întrebuinţéză una şi alta, la ce folosesce, la ce strică, şi din ce se face.

De altă parte îţĭ rîdea inima, vĕdêndŭ de pildă, că, pe cândŭ cei mai micuţĭ îşĭ făceau jucării, cei mai mărişorĭ se adunau în jurulŭ inspectórei. care luá o cólă de hârtiă albă, o ridicá în susŭ şi întrebá: gâciţĭ, unde cresce hârtia?" Copilaşii, ca nisce bĕtrânĭ începŭ a rîde cu hohotŭ de întrebarea pusă şi strigă: »ei! hârtia nu cresce pe câmpŭ; ea se lucră în fabricĭ. După asta se arĕtá o sdranţă de pânză şi inspectóra spunea, cum se face din ea hârtiă. Apoi le spunea, cum cresce cânepa inulŭ pe câmpŭ, cum se rupe cânepa, cum se meliţă, cum se hecelă, cum se tórce şi cum se ţese pânza. Pe urmă, cândŭ acésta nu mai este de nicĭ o trebă, se folosesce pentru hârtiă. Istorisirea acesta le făcea petrecere şi căşuná bucuriă micuţilorŭ. Cu prilegiulŭ ĕsta li se arĕtá sĕmênţa, planta, fuiorulŭ, aţa şi celelalte.

Cândŭ erá timpŭ frumosŭ céta întregă de copilaşĭ bâjbâia prin grădină: cântá, săriá, se punea în rêndŭ şi se jucá d'a soldaţii. Inspectóra înfăţişa pe generalulŭ, din cei cari puteau numerá de la dece până la douĕdecĭ se făcea căpitanulŭ; se puneau sĕ mérgă în marşŭ, sĕ se abată la drépta, la stângă; cu rêndurĭ singuratice se făcea triunghiŭ, pătratŭ, cercŭ şi altele. Astfelŭ de lucrurĭ stêrniau totdéuna bucuriă. La tóte acestea preotulŭ sciá mai bine sĕ dea sfatŭ şi exemplu.

De atuncĭ totdéuna s'a ţinutŭ în Bogata o şcólă de băeţĭ micĭ. Ce e mai multŭ, chiar la anulŭ, mulţĭ părinţĭ dăruiră bucurosŭ câte o sumuliţă pentru simbria inspectórei şi a ajutórelorŭ. In Purcărenĭ şi în alte sate dimprejurŭ ómenii urmară în curêndŭ pilda celorŭ din Bogata, pentru că vĕdură, cum copii de aicĭ chiar şi cei mai sĕrăcuţĭ erau mai curăţei, mai ascultătorĭ, mai cu minte, de câtŭ airea.

Astfelŭ nenorocirea căşunată de unŭ focŭ şi primejduirea unei copile au adusŭ fericire şi binecuvêntare în multe familii.

20. Ce se vorbesce în lume şi în ţeră despre Bogăţenĭ.

In oraşŭ şi în satele vecine se vorbiau multe despre sătenii din Bogata. Până acum nu le disese nimenĭ de câtŭ prăpădiţĭ. Bogăţenii erau vestiţĭ de beţivĭ, de ómenĭ, cari facŭ datorii, cărora nu le poţĭ creditá nicĭ baremĭ doi potorĭ. Acum erá lucru de totŭ ciudatŭ. In satulŭ lorŭ ţi se părea, că nu mai sunt coldanii de mai nainte. Casele lorŭ frumóse şi curate, pe uliţe, în dosulŭ caselorŭ, în grădinĭ, totulŭ erá în cea mai bună rênduelă. La ei erá mai curatŭ şi mai plăcutŭ chiar de câtŭ în cele mai bogate sate. Véra desŭ de dimineţă, vedeai bărbaţii, femeile şi copii în câmpŭ la lucru. Unii cărau şi împrăştiau gunoiŭ; alţiĭ smulgeau buruenile, curăţiau locurile de pietri şi lemne. Totdéuna aveau ceva de lucru. Şi erá o plăcere sĕ-i vedĭ lucrândŭ. Erau sprintenĭ şi iuţĭ în tóte. Decă în oraşŭ ar fi fostŭ nevoie de lucrătorĭ cu palma, Bogaţenii erau mai ântâiŭ căutaţĭ. Orăşenele, cândŭ se duceau în piaţă se cumpere, totdéuna cumperau mai bucurosŭ dela femeile din Bogata, pentru că acestea erau cele mai curăţele: cu ii albe ca spuma, cu haine curate, cu mânĭ curate, — încâtŭ d'a dragulŭ sĕ fi cumpĕratŭ de la ele legumĭ, smântână, lapte şi altele.

Locuitorii din Bogata erau sĕracĭ asta se scia bine. Dér pentru datoriile lorŭ plătiau dobêndile totŭ déuna la timpŭ, şi ceea ce erá lucru cu totulŭ neobicĭnuitŭ, unii din ei încă avéu banĭ în oraşŭ daţĭ cu camătă. In chipulŭ acesta ómenii noştri îşĭ câştigară creditŭ. Cândŭ preotulŭ Iulianŭ, orĭ învĕţătorulŭ Alexandru punea pentru sătenĭ o vorbă bună, atuncĭ fie-care le dá mai bucurosŭ lorŭ împrumutŭ, de câtŭ altora din alte sate. Cei cu capitale împrumutau mai bucurosŭ pe lângă camete cumpĕtate, pentru că sciau înainte, că sunt sigure şi capetele şi dobêndile. Acésta a fostŭ de mare folosŭ pentru sătenĭ. Pentru că acum cei cu datorii puteau luá banii cu interese mai puţine, ca sĕ se plătescă de datoriile cele vechĭ.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 8 Maiu st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.55	Bonurĭ croato-slavone	100.25
Rentă de aurŭ 4%	92.20	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Rentă de hârtiă 5%	88.90	Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	141.75	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	116.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.20	Renta de hărtiă austriacă	80.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	118.50	Renta de arg. austr.	81.55
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.—	Renta de aurŭ austr.	101.80
Bonurĭ rurale ungare	101.50	Losurile din 1860	137.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.25	Acţiunile băncel austro-ungare	856.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.—	Act. băncel de creditŭ ung.	320.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—	Act. băncel de creditŭ austr.	320.10
Bonurĭ rurale transilvane	99.—	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.72
		Napoleon-d'orĭ	9.64½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.45
		Londra 10 Livres sterlinge	121.50

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 8 Maiŭ st. n. 1884.

Renta română (5%)	Cump.	94¼	vênd.	95
Renta rom. amort. (5%)	»	94½	»	95¼
» convert. (6%)	»	99½	»	100
Împr. oraş. Buc. (20 l.)	»	32	»	34
Credit fonc. rural (7%)	»	104½	»	105
» „ „ (5%)	„	92½	„	93
» » urban (7%)	»	103½	»	104
» » » (6%)	»	99½	»	100
» » » (5%)	»	90.¼	»	90¾
Banca naţională a României	»	1426.	»	1435
Ac. de asig. Dacia-Rom.	»	368.½	»	370
« » » Naţională	»	234.	»	—
Aurŭ	»	3.50%	»	3.40
Bancnote austriace contra aurŭ	»	2.09.	»	2.10

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 9 Maiu st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.27	Vênd.	9.28
Argint românesc	»	9.20	»	9.23
Napoleon-d'orĭ	»	9.60	»	9.63
Lire turcescĭ	»	10.84	»	10.89
Imperialĭ	»	9.83	»	9.87
Galbenĭ	»	5.60	»	5.63
Scrisurile fonc. »Albina«	»	101.—	»	101.50
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere complete din „Gazetă“ dela 1 Aprilie a. c. se mai află.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

DIARŬ CUOTIDIANŬ.

Ca mâne se 'mplinescŭ 50 de anĭ, de cândŭ **„Gazeta Transilvaniei,“** sub cea mai cumplită prigonire a némului românescŭ, a arboratŭ în mijloculŭ valoroşilorŭ şi patrioticilorŭ comercianţĭ din Braşovŭ, acestŭ emporiŭ alŭ Transilvaniei, drapelulŭ redeşteptării naţionale.

Tótă suflarea românéscă cu bucuriă şi cu căldură a îmbrăţişatŭ acestŭ diarŭ-apostolŭ alŭ poporului românŭ şi grupatu-s'au cu toţiĭ sub drapelulŭ arboratŭ de elŭ şi lucrat'au cu însufleţire şi bărbătéscă statornicià pentru înălţarea românismului.

Grea şi amară era lupta. Tendinţele de a desnaţionalisá pe Românĭ îşĭ ajunsese culmea. Legea dela 1832 adusă de dieta maghiară glăsuiá ca în seminariulŭ românescŭ din Aradŭ sĕ se înveţe şi ungeresce şi ca: **„de aicĭ încolo la tóte confesiunile sĕ se admită şi sĕ funcţioneze numai astfelŭ de preoţĭ, predicătorĭ şi vicarĭ, carĭ sciu ungeresce.“**

Apĕratu-s'aŭ cu bărbăţiă Românii dintre Tisa şi Carpaţĭ în contra acestorŭ uneltirĭ duşmane şi sosit'a după nópte şi vijeliă şi o di cu sóre, dar numai o di, căcĭ în cealaltă diminéţă se iviră érăşĭ nuorĭ furtunoşĭ pe ceriŭ. Róta sorţii aduse din nou prigonirile de odiniórá asupra capului nostru. Par' că sórtea a voitŭ sĕ încerce până unde merge tăria şi perseveranţa Românului.

Cu tóte uneltirile şi prigonirile însĕ **„Gazeta Transilvaniei“** îşĭ ridică fruntea şi unindŭ sufletesce pe toţĭ Românii luptă necurmatŭ şi fără pregetŭ pentru drepturile şi libertăţile opincii românescĭ.

Adversarii noştri neperdênd din vedere acéstă luptă şi preţuindŭ resultatele dobêndite de până acum după adevĕrata lorŭ valóre şi-au îndoitŭ puterile, şi, acum după 50 de anĭ, şi-aŭ perfecţionatŭ şi rafinatŭ mijlócele pentru sugrumarea şi stingerea nóstră. Prin urmare, şi noi cei de astădĭ, credincioşĭ şcolarĭ ai românismului, asemenea sĕ ne strîngemŭ rêndurile, şi sĕ ne îndoimŭ puterile de apĕrare.

Adversarilorŭ noştri, avêndŭ ei puterea ţĕrii în mână, le-a fostŭ pré uşorŭ de a ne loví în tóte interesele politice, comerciale şi economice, şi acum atăcându-ne în şcólă ca şi în biserică, în limbă ca şi în avere, nouĕ nu ne-a mai remasŭ altŭ mijlocŭ de apĕrare de câtŭ **condeiulŭ**, cu care toţĭ Românii datorĭ sunt de a strigá în lumea largă şi de a cere dreptate şi libertate pentru poporulŭ românŭ dintre Tisa şi Carpaţĭ.

Ast-felŭ împinşĭ de dorulŭ de a ne folosi dilnicŭ şi cu energiă de acestŭ pacinicŭ mijlocŭ apelămŭ la publiculŭ celŭ mare românŭ pentru a ne susţiné în dilnica nóstră luptă naţională şi în firma nóstră speranţă de a fi încuragiaţĭ, deschidemŭ abonamentŭ la **diarulŭ nostru cuotidianŭ**

GAZETA TRANSILVANIEI

care precum acum 50 de anĭ a fostŭ **primulŭ organŭ de publicitate românŭ,** tot asemenea şi astădĭ e **primulŭ organŭ cuotidianŭ românŭ,** ce apare dincóce de Carpaţĭ.

Suntemŭ siguri, că publiculŭ românŭ e pe deplinŭ convinsŭ de principiile, ce le profeséză acestŭ diarŭ şi de modulŭ cum acestŭ organŭ alŭ Românilorŭ dintre Tisa şi Carpaţĭ a sciutŭ chiar şi în cele mai grele împrejurărĭ sĕ ţie susŭ stindardulŭ naţionalităţii române.

Privindŭ dér cu încredere la viitorŭ, **Gazeta Transilvaniei** dela 1 Aprile a începutŭ a eşí în tóte dilele, afară de Duminicĭ, şi serbătorĭ, şi pentru a puté cu înlesnire străbate până chiar şi în sĕraca colibă a ţĕranului românŭ, va fi celŭ mai eftinŭ diarŭ din monarchia Austro-Ungară:

ABONAMENTE:

Pentru **Austro-Ungaria** pe anŭ **12 fl.,** pe 6 lunĭ **6 fl.,** pe 3 lunĭ **3 fl.** Pentru **România** pe anŭ **36 lei,** pe 6 lunĭ **18 lei,** pe 3 lunĭ **9 lei.** Domniĭ abonaţĭ, carĭ au plătitŭ abonamentulŭ cu stimă sunt rugaţĭ a ne trămite diferenţa. Celŭ mai uşorŭ mijlocŭ de abonare este prin **mandatŭ postalŭ.**

REDACŢIUNEA.

Tipografia Alexi Braşovŭ.